

FIȘA DISCIPLINEI

Introducere în teoria istoriei

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie medievală, premodernă și istoria artei
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Arheologie linia română
1.7. Forma de învățământ	Zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Introducere în teoria istoriei				Codul disciplinei	HRL1601
2.2. Titularul activităților de curs		Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav					
2.3. Titularul activităților de seminar		Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav					
2.4. Anul de studiu	III	2.5. Semestrul	6	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	DF

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	0
3.4. Total ore din planul de învățământ	24	din care: 3.5. curs	24	3.6 seminar/laborator	0
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat (consiliere profesională)					8
Examinări					3
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				101	
3.8. Total ore pe semestru				125	
3.9. Numărul de credite				5	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6.1. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	- Cunoașterea și înțelegerea conceptelor, a terminologiei și a principalelor direcții de evoluție ale teoriei istoriei - Utilizarea corectă a conceptelor însușite în comunicarea scrisă și orală Dezvoltarea competențelor de reflecție și de analiză critică a surselor referitoare la teoria istoriei
Competențe transversale	- Capacitatea de a înțelege și respecta diversitatea și multiculturalitatea - Dezvoltarea capacităților de comunicare scrisă și orală - Abilitatea de a gândi critic

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul cunoaște: Studenții au la finalul cursului cunoștințe despre terminologia, direcțiile de evoluție ale Teoriei istoriei și înțeleg conceptele teoretice aferente acestei materii și pot analiza un text istoric prin prisma metodologiei aferente materiei "Introducere în teoria istoriei".
Aptitudini	Studentul este capabil să Studenții au la finalul cursului aptitudinea de a înțelege, analiza și interpreta un text-sursă prin prisma metodologiei specifice materiei "Introducere în teoria istoriei".
Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea de a lucra independent pentru ... Studenții știu la finalul cursului ce responsabilități au în studiul materiei "Introducere în teoria istoriei" și sunt autonomi în analizarea unui text-sursă prin grila metodologiei specifice teoriei istoriei.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul de teoria istoriei și curențe istoriografice contemporane, predat în ultimul semestru al ciclului de studii, oferă absolvenților de istorie familiarizarea cu aspecte ale gândirii și teoriei istoriei din sec. XIX – XX.
---------------------------------------	--

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.2 Obiectivele specifice	În cadrul cursului sunt analizate cele mai inovative abordări privind reconstrucția narativă a trecutului, „noua istorie” culturală, „noua istorie” politică, „noua istorie” intelectuală. Plasată la interferența dintre istoriografie și filosofia istoriei, teoria istoriei se concentrează asupra evoluției gândirii istorice din epoca contemporană, pe un itinerar ce punctează marile teorii și paradigme ale cunoașterii din domeniul științelor sociale. Fundamentarea teoretică și modelele interpretative oferite de cursul de teoria istoriei absolvenților în istorie conturează reperele autorefecției istoricului asupra meseriei de istoric și asupra condiției scrisului istoric în lumea contemporană.
----------------------------------	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Noțiuni introductive: terminologie; definiții, tipuri de “teorii ale istoriei”; conceptul de “istorie”; cunoașterea istorică și particularitățile sale; funcții ale scrisului istoric	prelegere	
2. Secolele XVIII-lea și al XIX-lea și filosofia istoriei: filosofie și istorie; limbă și epistemologie istorică; istorie nemijlocită; istorie reflectată; istorie filosofică	prelegere	
3. Filosofia analitică a istoriei: legile generale în istorie; explicația științifică în istorie; teoria explicației; teoria înțelegerii	prelegere	
4-5. Filosofia narativă a istoriei: încadrare terminologică; orientări în spațiul anglo-saxon; orientări în spațiul francez; “explicația narativă”; “propoziția narativă”; “poetica” scrisului istoric; “efectul de real”	prelegere	
6-7. Filosofia narativă a istoriei: “Linguistic turn” și istoria; subiect, povestire, eveniment, document, intrigă, tramă narativă, protocoale lingvistice în scrisul istoric; nivel metaistoric al scrisului istoric; “efecte explicative”, structura metaistorică a conștiinței istorice	prelegere	
8-9. “Timpul trecut” ca obiect al istoriografiei și teoriei istoriei între sfârșitul secolului al XIX-lea și a doua jumătate a secolului al XX-lea: delimitarea dintre trecut și prezent; distanțarea dintre trecut și prezent; inteligibilitatea și sensul trecutului istoric; “viitorul-trecut” sau “viitorul-în-trecut”;	prelegere	

timpul experienței trăite; adevăr și reprezentare în scrisul istoric		
10-11. “Timpul trecut” ca obiect al istoriografiei și teoriei istoriei la sfârșitul secolului al XX-lea: “prezentismul”; istorie și memorie; memoria traumatică; “istoria care nu trece”; “limitele reprezentării”	prelegere	
12. Noua istorie culturală: istoria mentalităților; antropologia istorică; microistoria; istoria intelectuală; “noua istorie culturală”; “reprezentări”	prelegere	

Bibliografie recomandată:

1. *A Companion to the Philosophy of History*, ed. Aviezer Tucker, New Jersey, Wiley-Blackwell, 2009.
2. KOSELLECK, Reinhart, *Conceptul de istorie*, Iași, Ed. Universității Al. I. Cuza, 2005.
3. CARR, Edward H., *What Is History*, London, University of Cambridge Press, 1961.
4. BURKE, Peter, *Istorie și teorie socială*, București, Humanitas, 1999.
5. VEYNE, Paul, *Cum se scrie istoria*, București, Ed. Meridiane, 2005.
6. WHITE, Hayden, *Metahistory. The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe*, Baltimore, Johns Hopkins University, 1973.
7. WILSON, N. J., *History in Crisis*, New York, Pearson International, 2014.
8. CHARTIER, R., *Lumea ca reprezentare. Istoria între certitudini și neliniște*, București, România Press, 2010.
9. RICOEUR, Paul, *Memorie, istorie, uitare*, Timișoara, Amarcord, 2007.
10. TOPOLSKI, J., *Metodologia istoriei*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1987.
11. ZEMON DAVIS, Natalie, *Ficțiunea în documentele de arhivă*, București, Nemira, 2003.
12. XENOPOL, A. D., *Scieri sociale și filosofice*, București, Ed. Științifică, 1967
13. IORGA, N., *Generalități cu privire la studiile istorice*, București, [s.n.], 1944.
14. PÂRVAN, V., *Scieri*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1981.
15. LUPAȘ, I., *Scieri alese*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1967.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Conceptul de istorie: istorie-realitate, istorie-cunoaștere, discurs istoric	Dezbateri, lectură, analiză de text.	
Condiția contemporană a scrisului istoric: turnura lingvistică, istoria culturală, deconstructivismul istoric, istorie și memorie	Dezbateri, lectură, analiză de text.	
De la teoria istoriei la metoda critică: metode de stabilire a faptelor istorice, explicația în istorie, narațiunea istorică și ficțiunea epică, inferențe antifactuale și contrafactuale	Dezbateri, lectură, analiză de text.	
De la epistemologia istoriei la ontologia istoriei: repere în teoria și gândirea istorică din România	Dezbateri, lectură, analiză de text.	

Bibliografie recomandată seminar:

Koselleck, R., *Conceptul de istorie*, Iași, Ed. Univ. "Al. Ioan Cuza", 2005

Carr, E. H., *What Is History*, London, Penguin Books, 1990

Burke, Peter, *Istorie și teorie socială*, București, Humanitas, 1999, p. 9-23.

Veyne P., *Writing History*, Middletown, Wesleyan University Press, 1971, p. 1-14, p. 263-289.

Veyne P., *Cum se scrie istoria*, București, Ed. Meridiane, 1999, p. 9-23, p. 195-227.

Hegel, G. F., *Prelegeri de filosofia istoriei*, București, Ed. Academiei RSR, 1968, p. 1-12.

Ricoeur, P., *Memorie, istorie, uitare*, Timișoara, Ed. Amarcord, 2007, p. 37-62, p. 286-337, p. 450-466.

Zemon Davis, N., *Ficțiunea în documentele de arhivă*, București, Nemira, 2003, 7-53.

Ferguson, N., *Istorie virtuală. Evoluții alternative, ipoteze contrafactice*, Iași, Polirom, 2013, p. 1-64, p. 267-275.

Evoluția gândirii istorice românești, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1970, p. 240-254.

Istoriografia românească, coord. Doru Radosav, București : Editura Academiei Române : Univers Enciclopedic Gold, 2019

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Disciplina își construiește modelul de analiză și de dezbatere pe principalele lucrări de referință referitoare la teoria istoriei
- Disciplina are rolul de a forma abilități de comunicare și competențe necesare analizei și reacției critice.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Însușirea informațiilor aferente tematicii predate și capacitatea de a le analiza, contextualiza și evalua critic	Scris	70%
10.5 Seminar/laborator	Prezentare de seminar; participarea activă la dezbateri, discuții, cunoașterea noțiunilor și a ideilor conținute în textele istorice analizate	Oral	30%
10.6 Standard minim de performanță			
• Nota 5 la examenul scris. • Prezentarea la examen este condiționată de prezența la curs și seminar și de redactarea unei lucrări de seminar.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".